

Мы посчитали необходимым снабдить некоторые задания разделом "Помощь", где в списке правильных ответов нужно найти свой вариант.

Таким образом, включение субстантивов в активный словарь иностранных студентов способствует формированию у них языковой, коммуникативной компетенции, помогает уверенней чувствовать себя в иноязычной среде.

Литература:

1. Азимов Э.Г., Щукин А.Н. Словарь методических терминов. С.-Петербург «Златоуст», 1999. – 471 с.
2. Грамматика русского языка - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.bibliotekar.ru/russkiy-yazik-2/139.htm>
3. Русский язык как иностранный. Методика обучения русскому языку: уч. пособие для высш. уч. заведений / [Г.М. Васильева и др.]; под ред. И.П. Лысаковой. – М.: Гуманитар. изд. Центр ВЛАДОС, 2004. – 270 с.

Організація самостійної роботи студентів з новим лексичним матеріалом на уроках української (російської) мови як іноземної

Малихіна Ю.О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

м. Харків, Україна

e-mail: uauhno@mail.ru

Засвоєння іншомовної лексики є однією з різновидів форм навчальної діяльності при вивченні іноземної мови. При роботі з лексичною одиницею необхідний певний алгоритм дій не тільки з боку викладача, а й з боку студента. А у зв'язку зі скороченням аудиторного навантаження студентів і наданням їм широкої автономії у навчанні виникає необхідність посилення ефективності їх самостійної роботи (СРС) з вивчення іноземної мови для професійного спілкування.

Звісно, студенти-іноземці, що тільки-но приїхали в Україну і починають вивчати українську чи російську мови на підготовчих факультетах, потребують допомоги викладача. Адже обмежений словниковий склад – справжня перешкода не тільки на шляху до вивчення іноземної мови в цілому, а й для повсякденного спілкування за межами аудиторії зокрема. Задача викладача – познайомити студентів з ефективними прийомами роботи з новим лексичним

матеріалом для того, щоб вони могли обирати ті з них, які відповідають їхнім потребам. Студенти повинні звертати увагу на індивідуальні мовні потреби особливо на середньому та продвинутому етапах вивчення української (російської) мови як іноземної, коли викладачу вже досить складно обирати матеріал, однаково корисний для всіх студентів.

Н.Ф. Коряковцева зауважує, що володіння стратегіями (прийомами) складає базовий компонент навчальної компетенції [2:12]. На думку Ю.Н. Кулюткина, навчальна компетенція означає «способність учеников приймать функции учителя на себя», позицію «я – учитель» [3:22-28]. Р. Оксфорд і Р. Скарселла наголошують на необхідності систематичного застосування прийомів роботи з лексикою в аудиторії з метою їх подальшого використання поза її межами [4:231-243].

У процесі засвоєння іншомовної лексики можна виділити такі етапи: робота з джерелами нових слів, створення чіткого образу форми слова, з'ясування значення слова, встановлення міцного взаємозв'язку між формою і значенням слова, вживання нової лексики.

На нашу думку, найбільш повну класифікацію прийомів роботи над лексикою запропонував Н. Шмітт. Його класифікація включає в себе 58 прийомів, розділених на п'ять груп: прийоми встановлення значень слів (словотвірний аналіз, контекстуальна здогадка, робота з двомовними і одномовними словниками і т. д.), соціальні стратегії (запит студента про тлумачення значення слова до викладача або до інших студентів, спілкування з викладачами – носіями мови і т. д.), стратегії запам'ятовування (робота з семантичними картами, вживання нових слів у реченнях та ін.), когнітивні (виготовлення карток зі словами, ведення словничка-зошита та ін.) і метакогнітивні стратегії (виконання лексичних тестів, систематичне повторення слів) [5:207].

Пропонуємо більш детально розглянути прийоми, спрямовані на запам'ятовування лексичних одиниць. Ці прийоми Р.М. Грановська поділяє на дві групи: мнемонічні і логічні [1:498-503].

Мнемонічні прийоми (від грец. «mnemonikon» — мистецтво запам'ятовування) побудовані на утворенні асоціативних зв'язків між елементами ряду, що запам'ятовується, та опорного ряду. Як опорний ряд можна використовувати добре знайомі об'єкти і зорові образи; слова, які упорядковані у певну фразу.

Метод ключових слів — це мнемонічний прийом, який полягає у тому, що перелік слів, вивчених заздалегідь, або певні рими слугують як своєрідні «гачки» для сприйняття та засвоєння інформації.

Логічні прийоми містять цілу низку логічних операцій: поділ матеріалу на частини (виокремлення в ньому смислових одиниць – груп); надання назви кожній виділеній частині (виокремлення смислових опорних пунктів); складання плану.

Ведення словничка-зошита, виготовлення карток зі словами Н. Шмітт відносить до когнітивних прийомів [5:207], а Н.Ф. Коряковцева розглядає як «ресурсні стратегії» [2:59].

Робота з картками – популярний простий спосіб запам'ятати нову лексику. Постійно тримаючи при собі картки, на яких пишуться слова чи фрази мовою, що вивчається, та їх переклад, і, за нагоди, повторюючи матеріал, студент зможе перевести свій пасивний словниково-фразовий запас в активний, тобто пам'ятати і вільно використовувати мовленнєві конструкції.

Спосіб маркування (або використання стікерів) – теж відноситься до когнітивних прийомів. Однак недолік цього способу полягає в тому, що промаркувати можна тільки конкретні поняття.

На нашу думку, одним з найефективніших прийомів організації самостійної позааудиторної роботи студентів-іноземців над російськомовною лексикою є текстова діяльність, управління якою здійснюється за допомогою

комплексу навчальних програм, що забезпечують єдність слухо-зорово-моторного та семантичного образів слова і сприяють поетапному формуванню пізнавальної самостійності студентів.

Робота з текстом як з носієм змістовно-сислової і лінгвістичної інформації спонукає студентів до дослідницького пошуку, навчає їх вмінню видобувати необхідну інформацію з джерела. Під час роботи з іншомовним текстом студент повинен керуватися таким правилом: охопити ціле, що допоможе вяснити деталі, зменшить ступінь невизначеності і підкаже узагальнений зміст тексту, уміти виділити опори у тексті, ігнорувати незнайомі слова, якщо вони не впливають на загальне розуміння, уміти виділяти головну ідею, робити висновки з прочитаного, використовувати заголовки, питання, малюнки, що супроводжують текст, як інформаційну опору.

Засобами зовнішнього самоконтролю послуговують тести для самоперевірки, що активно використовуються на факультеті підготовки іноземних громадян ХНАДУ.

Важливо звернути увагу на те, що розвиток самостійності студентів вимагає особливої ролі викладача, яка базується не на традиційній передачі інформації, а на навчанні, орієнтованому на сам процес, що забезпечує активну участь в ньому студентів. Нестандартні завдання, підібрані викладачем, допоможуть створити передумови для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів і будуть спонукати їх до виконання таких завдань позааудиторно. Не викликає сумніву той факт, що творчі завдання допомагають розкрити приховані можливості студентів для досягнення успіху у вивченні навчального матеріалу.

Література:

1. Грановская Р. М. Элементы практической психологии. – СПб.: Речь, 2003. – С. 498-503.
2. Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык: Пособие для учителей. – М.: Аркти, 2002. – 176 с.

3. Кулюткин Ю.Н. Рефлексивная регуляция мыслительных действий // Психологические исследования интеллектуальной деятельности. – М.: МГУ, 1979. – С. 22 – 28. 67
4. Oxford R., Scarcella R.C. Second language vocabulary learning among adults: state of the art in vocabulary instruction// System. – USA: Elsevier Science, 1994. – № 22. – P. 231-243.
5. Schmitt N. Vocabulary Learning Strategies// Vocabulary: Description, Acquisition and Pedagogy. – Cambridge, CUP, 1997. – P. 199-227.

Знайомство студентів-іноземців з особливостями освітніх систем різних країн на заняттях з української мови як іноземної

Мелкумова Т. В.

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

м. Кривий Ріг, Україна

e-mail: melkumovatetyana@gmail.com

У центрі сучасного лінгвокультурологічного підходу до мовної освіти студентів-іноземців лежить ідея взаємопов'язаного навчання мови та культури. При цьому перспективами навчання мови та культури в їхній взаємодії та взаємовпливі є вироблення міжкультурної комунікативної компетенції студентів; вони повинні навчитися використовувати українську мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу.

Прогресуючий розвиток міжнародних контактів і зв'язків, зокрема в освіті, зумовлює послідовну орієнтацію сучасної методики навчання української мови на реальні умови комунікації [2]. Спрямованість до комунікативної компетенції як кінцевого результату навчання припускає не тільки мовну компетенцію студентів, але й засвоєння понадмовної інформації, необхідної для адекватного спілкування та взаєморозуміння [1].

Однією з тем, що викликають інтерес студентів різних національностей, є системи освіти у країнах світу. Так, на заняттях з української як іноземної можна працювати з матеріалами про освітні реалії рідних країн іноземних студентів. Для прикладу наведемо текст про освіту в сучасному Туркменістані.

У сучасному Туркменістані багато освітніх закладів для початкової, середньої, спеціальної та вищої освіти, зокрема дитячі дошкільні заклади, школи, ліцеї, вузи тощо. У загальноосвітніх середніх школах діє дванадцятирічна система. Навчання в середній школі починається з